

NOOTPLAN VOOR NEDERLAND

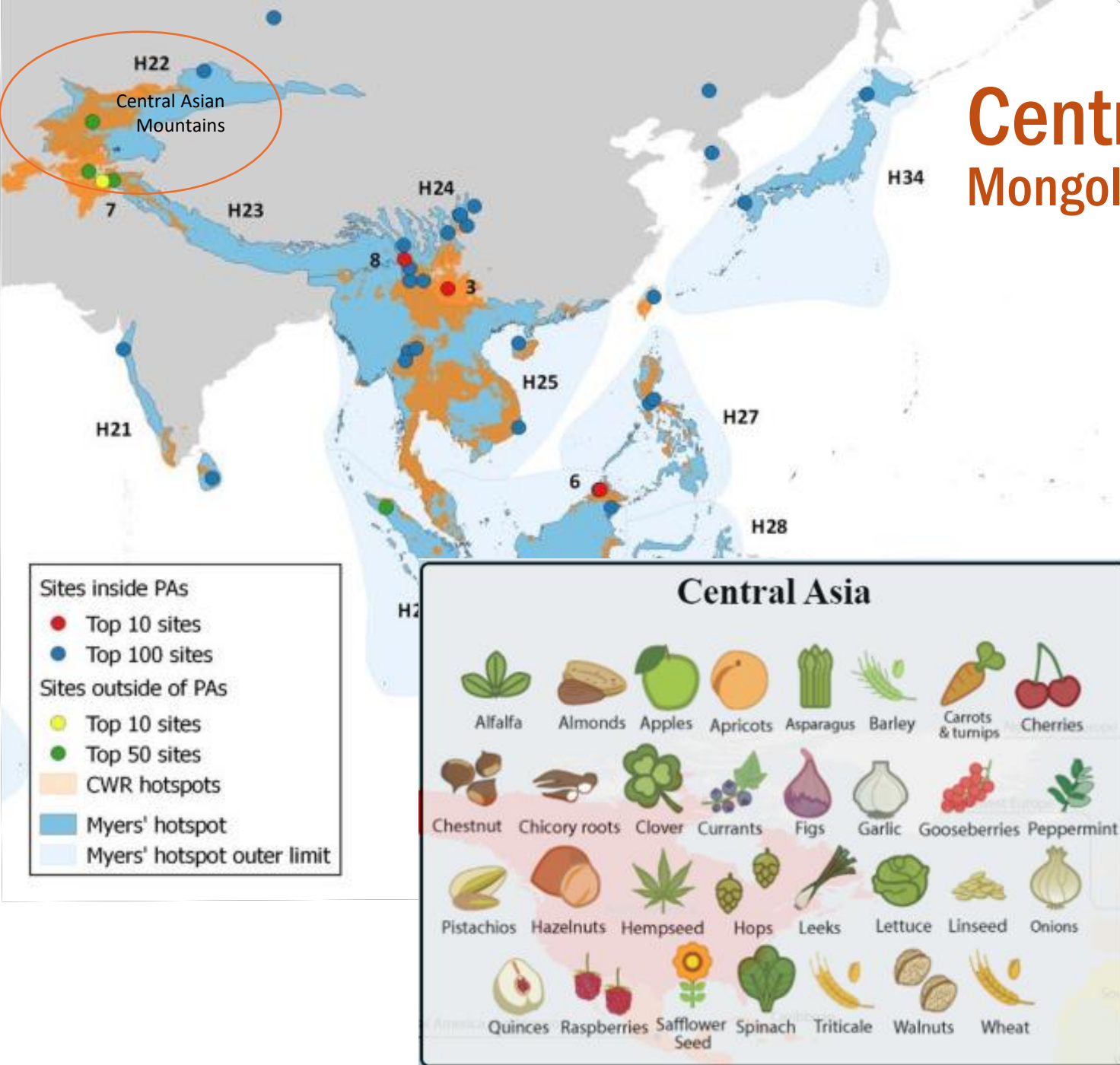
mooier, biodiverser, weerbaarder

Corné van Dooren

WWF IS TOCH WILDLIFE?

Centraal Aziatische Bergen: Mongolië, Kirgistan, Kazachstan, China

HOTSPOT VOOR 94 GEWASSEN!

Crop wild relatives (CWR), wilde verwanten met grote genetische variëteit. ([Vincent, Hole, Maxted, 2022](#)).

DE FRUITMAND VAN DE WERELD

Diverse wilde fruit- en notensoorten bedreigd met uitsterven (Fauna & Flora International 2009).

Veel van die soorten groeien in de unieke voedselbossen van **Centraal Azië** – Waarvan naar schatting **90% verwoest is in de afgelopen 50 jaar**.

Centraal Azië is de oorsprong van meer dan **300 wilde fruit en notensoorten, inclusief wilde appel, kers, abrikoos, walnoot, pistache** die essentieel zijn voor de voedselzekerheid in de wereld.

Vruchtbomen in **Kirgistan/ Kirgizië** bedekken **230.000 ha**, waarvan 40.500 ha walnootbomen.

Een mand met lokale noten en fruit uit Kirgistan. *Photograph: Chris Loades/FFI*

Natuurbescherming kan alleen dankzij lokale bevolking ...en notenhandel

The world's largest walnut harvest - BBC Travel

EAT-LANCET (2025): VOEDSELSYSTEEM ONHOUDBAAR

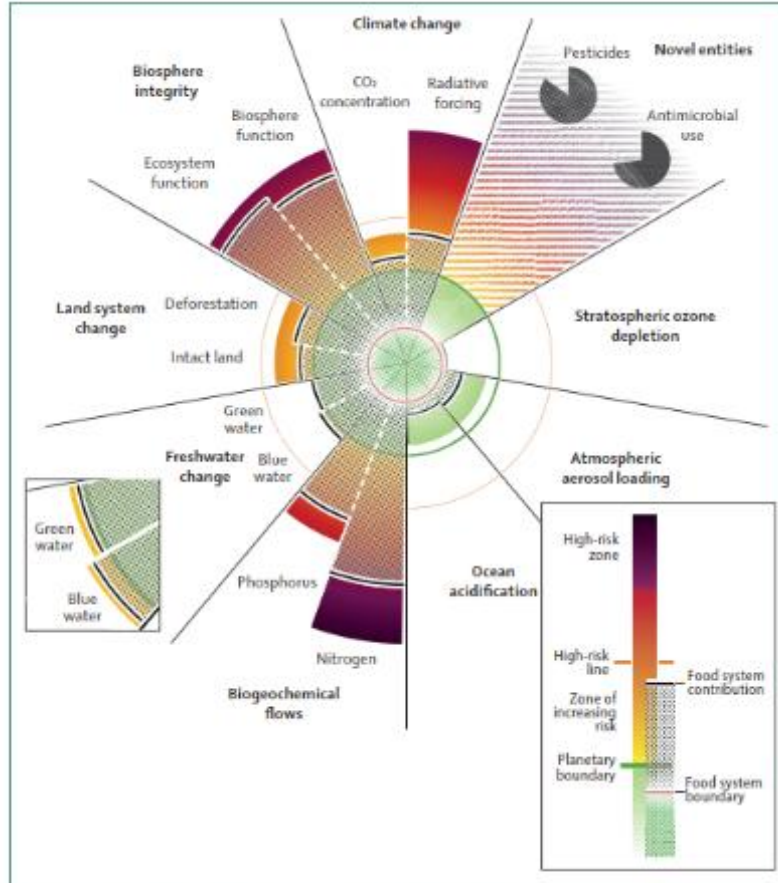
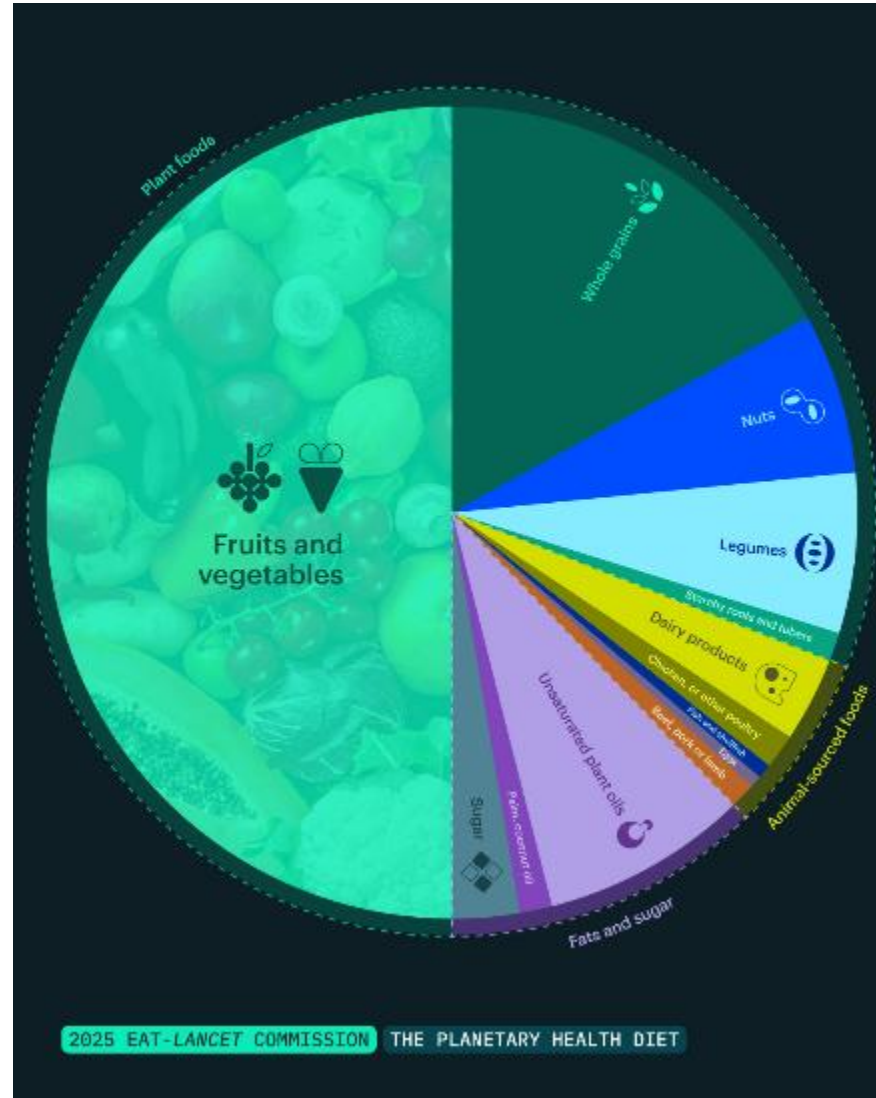

Figure 1: Status of food system pressures across all nine planetary boundaries (indicated by the black dotted pattern) and the food system boundaries (red line). The food system boundaries are normalised in relation to planetary boundaries (green sphere). The radar plot is adapted with permission from Richardson et al (data)⁴⁴ and Rockström et al (visual).⁴⁵ The food system contribution (in percentages) is projected based on the wedges' lengths, starting from the planetary boundary for the six transgressed boundaries, and the food boundary for the three other boundaries (see te Wierik et al⁴⁶ for details). The food system's contributions to pesticides and antimicrobial use are shown as pie charts (with the food system share in grey) within the larger set of all novel entities (which were previously unquantified). Note that CO₂ concentration is provided in terms of CO₂ equivalents, as in table 2. Adapted from te Wierik et al.⁴⁴

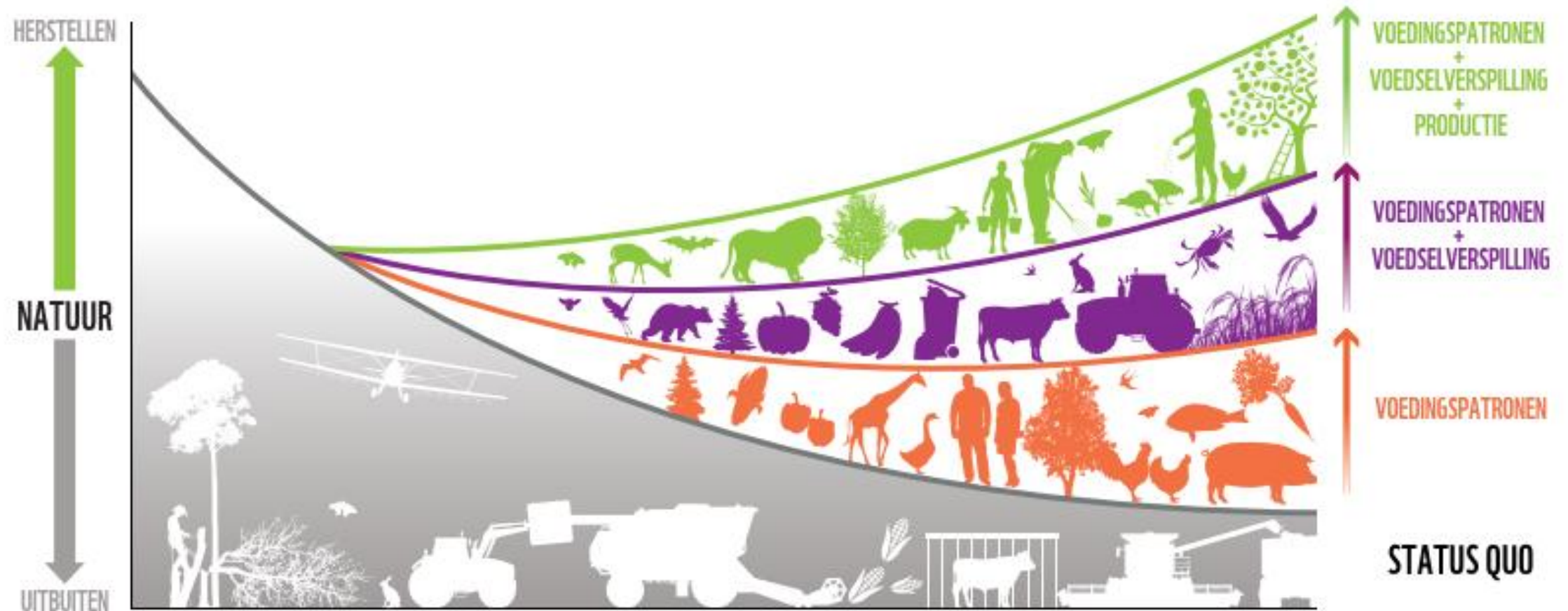

2025 EAT-LANCET COMMISSION THE PLANETARY HEALTH DIET

PROBLEMEN:

- BIJNA ALLE NOTEN NU IMPORT
- ONDUURZAME TEELTEN (BV WATERGEBRUIK AMANDELEN, CALIFORNIË)
 - KINDERARBEID IN HAZELNOTEN (TURKIJE)
- GEOPOLITIEKE AFHANKELIJKHEID (WALNOTEN, CHINA)
 - MONOCULTUREN (PLAGEN)

Hoe kunnen we biodiversiteitsverlies omkeren?

Het Mantingerbos in Drenthe. In een van de twee scenario's die het Planbureau voor de Leefomgeving schetst voor de natuur- en klimaatdoelen in 2050, verdwijnen de koelen uit het landschap. FOTO: SAKE ELZINGA

PLANBUREAU VOOR DE LEEFOMGEVING

Het landschap moet de komende 25 jaar 'ongekend veranderen'

Nederland moet volgens het PBL 20 tot 30 procent meer natuur aanleggen, ten koste van landbouwgrond.

Arjen Schreuder
AMSTERDAM

De onderzoekers hebben twee scenario's beschreven waarmee de doelen voor natuur, klimaat en waterkwaliteit kunnen worden bereikt. Die

gaat uit van de brede toepassing van techniek voor „een zo schoon mogelijke landbouw“. Die landbouw blijft zoveel mogelijk in stand door een

landbouw, namelijk 700.000 hectare. Dat betekent landbouw met minder productie en minder milieu-impact. De landbouw is dan vergelijk-

baar", aldus het omvangrijke rapport. Leefgebieden voor plant en dier verdwenen of raakten verontreinigd, en soorten die eerder „juist floreerden

PBL: In beide scenario's **ziet Nederland er over 25 jaar veel groener uit**. Er zal meer natuur zijn, er zullen veel meer soorten duurzaam voorkomen, en het water zal schoner zijn. ...

“Het *natuurinclusieve* scenario zet in op extensievere vormen van landbouw, met veel agrarisch natuurbeheer. Dit leidt tot meer ruimte voor recreatie en een breed natuurherstel, ook van soorten die niet Europees beschermd zijn. In dit scenario is meer speelruimte in de ruimtelijke inrichting en dus voor maatwerk in provincies en gebiedsprocessen.” (700.000 ha, 500 m zones)

Goed voor je gezondheid

Voedingscentrum
(2016):
**Eet elke dag een
handje ongezouten
noten (25g).**

Gezondheidsraad
(2015): Eet ten minste
15 gram ongezouten
noten per dag

Er is grote bewijskracht voor de volgende conclusies (Gezondheidsraad 2015):

- Consumptie noten verlaagt het LDL-cholesterol.
- Gebruik van ongeveer 15 gram noten per dag hangt samen met een ongeveer 20 % lager risico op coronaire hartziekte.

EAT-Lancet commissie (2025):
50 gram (0-75g)

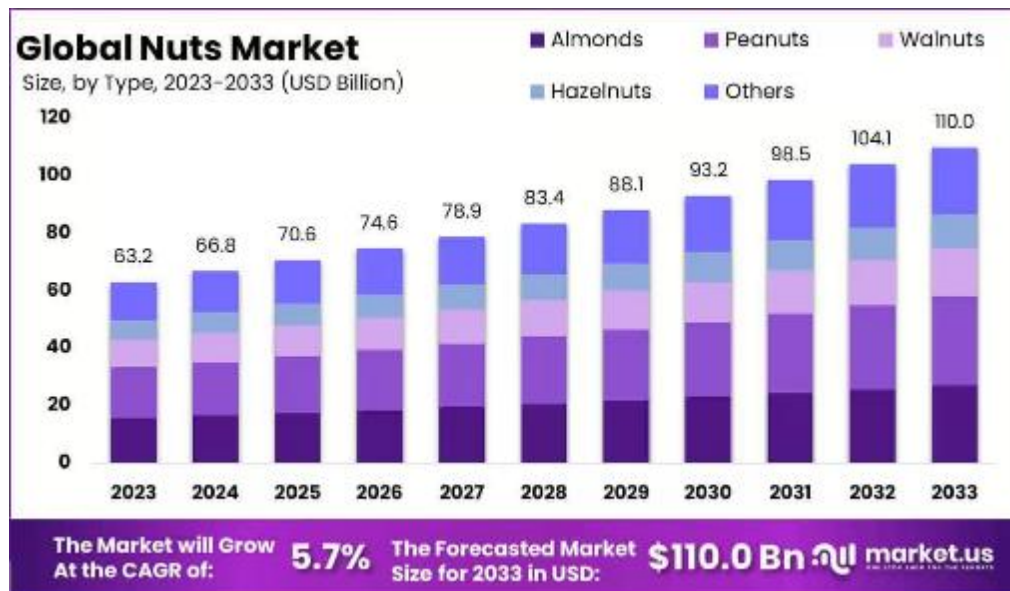

Melkveehouder Charl van de Sande plant 10 ha walnoten (Nieuwerkerk)

EIWITTRANSITIE

1. Voedingscentrum adviseert meer plantaardig en minder vlees, dat houdt in dat je meer noten en peulvruchten eet.
2. Rundvlees heeft 10x hogere CO₂-uitstoot dan walnoten.
3. Walnoten leveren tot wel 450 kg eiwit per hectare, bijna evenveel als melk (550 kg).
4. Huidige consumptie van noten is 13 g/d: de groeimarkt geeft ruimte voor +5,7%/y, terwijl vraag naar zuivel en vlees daalt.

Onze gezamenlijke doelen voor 2035:

**In 2035 eten Nederlanders gemiddeld 25 gram noten per dag, deels uit Nederland.
Hiervoor planten we de komende 10 jaar minimaal 15.000 hectare notenbomen aan
-op natuurpositieve wijze- om zo biodiversiteit in Nederland te herstellen.**

DEZE MISSIE IS GEVORMD MET 12 STERKE PARTNERS:

NEDERLANDSE
OTENVERENIGING

 Rabobank

vitam

INVESTNL

BOERSCHAPPEN

HORIZON

agroforestry
netwerk Nederland

 Louis Bolk
Instituut

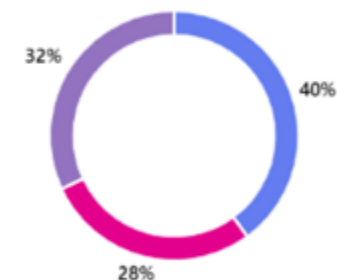

INMIDDELS 25 ONDERTEKENAARS

- 1. Wij stimuleren de consumptie van noten, zodat iedere Nederlander in ieder geval 25... 15
- 2. Wij streven ernaar dat minimaal de helft van de consumptie afkomstig is van noten... 13
- 3. Wij promoten aan burgers om zelf een notenboom te planten in hun tuin. 7
- 4. Om aan die vraag te voldoen gaan we extra hectares natuurpositieve notenbome... 8
- 5. Wij doen dat met bomen die in Nederland al professioneel geteeld worden, zoals... 9
- 6. Wij doen dat met herleidbaar, raszuiver uitgangsmateriaal in samenwerking met... 9
- 7. Wij zetten ons in om de ecosysteemdiensten van natuurpositieve... 6
- 8. Wij zetten ons in om de kosten van plantmateriaal voor landschapselementen... 5
- 9. Wij zetten ons in om onafhankelijke en up-to-date kennis over natuurpositieve... 11
- 10. Wij streven ook naar aanplant van voedselbossen in Nederland waar... 11
- 11. Wij zorgen dat de teelt van noten natuurpositief is (volgens door de... 9
- 12. Wij stimuleren veehouders om notenbomen aan te planten als... 9
- 13. We zorgen ervoor dat door ketenregie de teler minimaal een kostendekkende,... 5
- 14. Wij willen ons hard maken voor een afnamegarantie van Nederlandse,... 4
- 15. Wij promoten en stimuleren de duurzame consumptie van Nederlandse... 8
- 16. Om de krachten van telers te bundelen en hun te vertegenwoordigen werken we... 5
- 17. Wij vragen van de overheid forse inspanningen aan beleid en investeringen... 9
- 18. Wij zetten in op kennis, expertise en netwerken om positieve notenteelt... 10
- 19. Wij leggen met de aanplant van bomen veel koolstof vast als klimaatmitigatie en... 6
- 20. Wij maken inzichtelijk wat de positieve milieubijdragen zijn van Nederlandse note... 9
- 21. Wij houden de opbrengsten per hectare en andere relevante data (bv inputs, uitval,... 4
- 22. We stimuleren goed rassenonderzoek en verbetering van uitgangsmateriaal door... 8
- Other 5

- Onze organisatie geeft in ieder geval een intentie af voor 1 jaar. 10
- Onze organisatie geeft in ieder geval een intentie af voor 4 jaar (1+3). 7
- Onze organisatie geeft in ieder geval een intentie af voor 7 jaar (1+3+3). 0
- Onze organisatie geeft een intentie af voor 10 jaar. 8

BELANGRIJKSTE NOOTMAATREGELEN:

1. Wij stimuleren de consumptie van noten, zodat iedere Nederlander in ieder geval 25 gram noten per dag eet, in lijn met de aanbevelingen van de Gezondheidsraad en het Voedingscentrum.
2. Wij streven ernaar dat minimaal de helft van de consumptie afkomstig is van noten geteeld in Nederland, met name voor die noten die in Nederland geteeld kunnen worden, met als tussenstap minimaal 10% in 2030.
9. Wij zetten ons in om onafhankelijke en up-to-date kennis over natuurpositieve notenteelt via een Nootlijn (bestaande uit onafhankelijke adviseurs) bij de ondernemers beschikbaar te krijgen.
10. Wij streven ook naar aanplant van voedselbossen in Nederland waar notenbomen onderdeel van uitmaken.
17. Wij vragen van de overheid forse inspanningen aan beleid en investeringen voor onderzoek, subsidie en innovatie om dit allemaal mogelijk te maken.
18. Wij zetten in op kennis, expertise en netwerken om positieve notenteelt financieerbaar te maken, bijvoorbeeld door het verkennen van mogelijkheden voor de ontwikkeling van financieringsinstrumenten.

ONDERSTEUNING VOEDINGSCENTRUM

- We willen jullie complimenteren met de samenhangende strategie voor de noten van Nederlandse bodem
- *“We steunen natuurlijk het uiteindelijke doel van dit Nootplan: meer Nederlanders een (veilig) handje noten per dag laten eten, van een zo duurzaam mogelijke oorsprong.”*
- We wensen jullie veel succes toe
(Petra Verhoeven, directeur)

AANBOD BOOMFEESTDAG

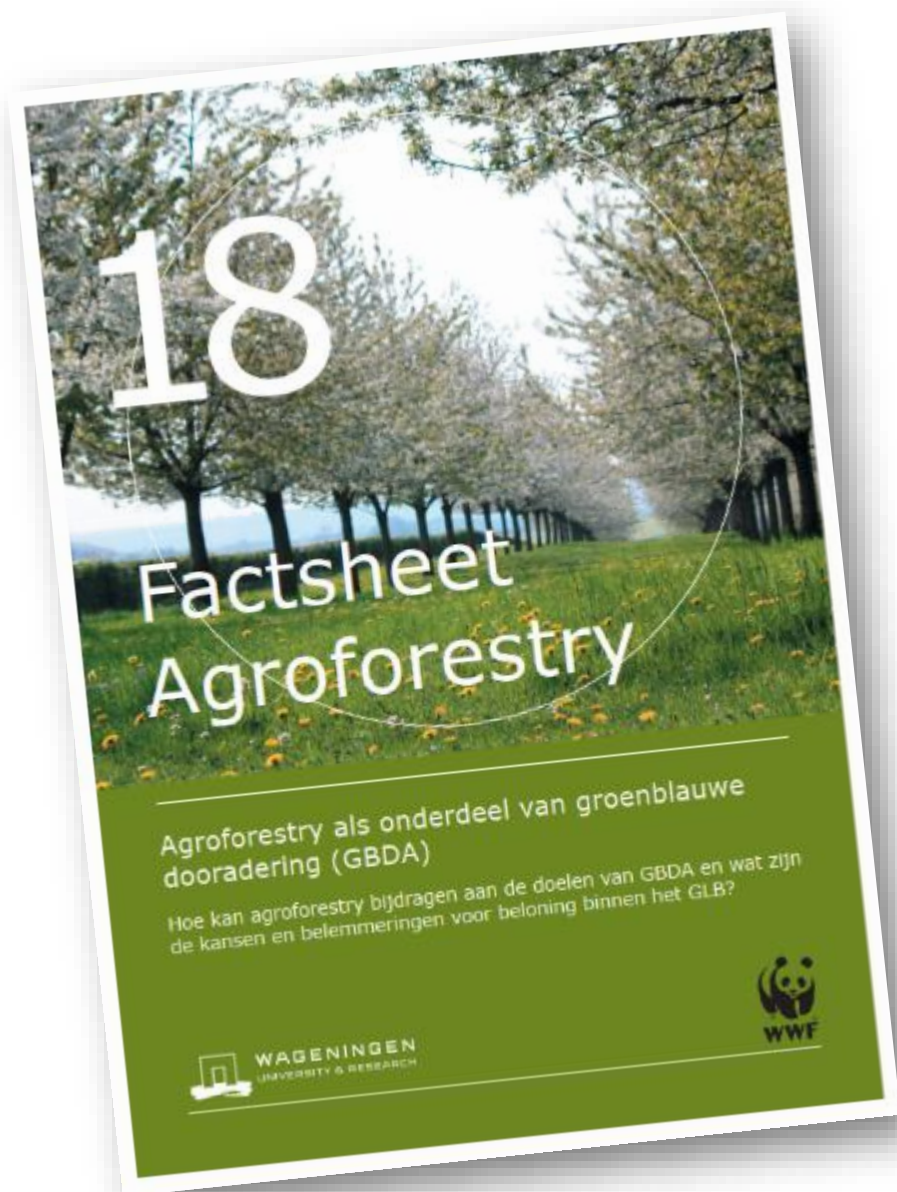
- *“We zouden het van grote waarde vinden als zo veel mogelijk van de aan te planten bomen zouden mogen worden geplant door kinderen (tijdens speciaal voor hen georganiseerde Boomfeestdagen).”*
- We nodigen Agroforestry-ondernemers die notenbomen gaan planten uit om met ons een Boerenboomfeestdag te organiseren.

(Stichting Nationale Boomfeestdag)

OTPLAN VOOR NEDERLA T LOOPT AL?

WERKGROEP 'NATUURPOSITIEF'

1. Natuurpositieve teelt wordt in een werkgroep nader uitgewerkt.
2. De bijdrage van notenteelt aan natuurverbindingzones staat centraal.
3. Een werkgroep van, in ieder geval, WWF-NL, ecologen, Stichting Agroforestry Nederland en Notenvereniging werkt de precieze criteria uit.

AGRARISCHE VOEDSELBOSSEN

1. Financiële ondersteuning van WWF-NL aan Stichting Voedselbosbouw om voorbeeldprojecten te realiseren van 8 agrarische voedselbossen (40 ha).

TRANSITIE-FONDS VOEDSELBOSBOUW

1. Intentieverklaring transitiefonds voor voedselbosbouw van minimaal Euro 5 miljoen. Wordt verder uitgewerkt.
2. Stichting Voedselbosbouw Nederland, Greenchoice, Triodos Bank, Rabobank, Perspectieffonds Gelderland en Oost NL. WWF-NL is daarbij betrokken.
3. Doel: Financiële overbrugging eerste 7 jaar totdat productie goed op gang is.

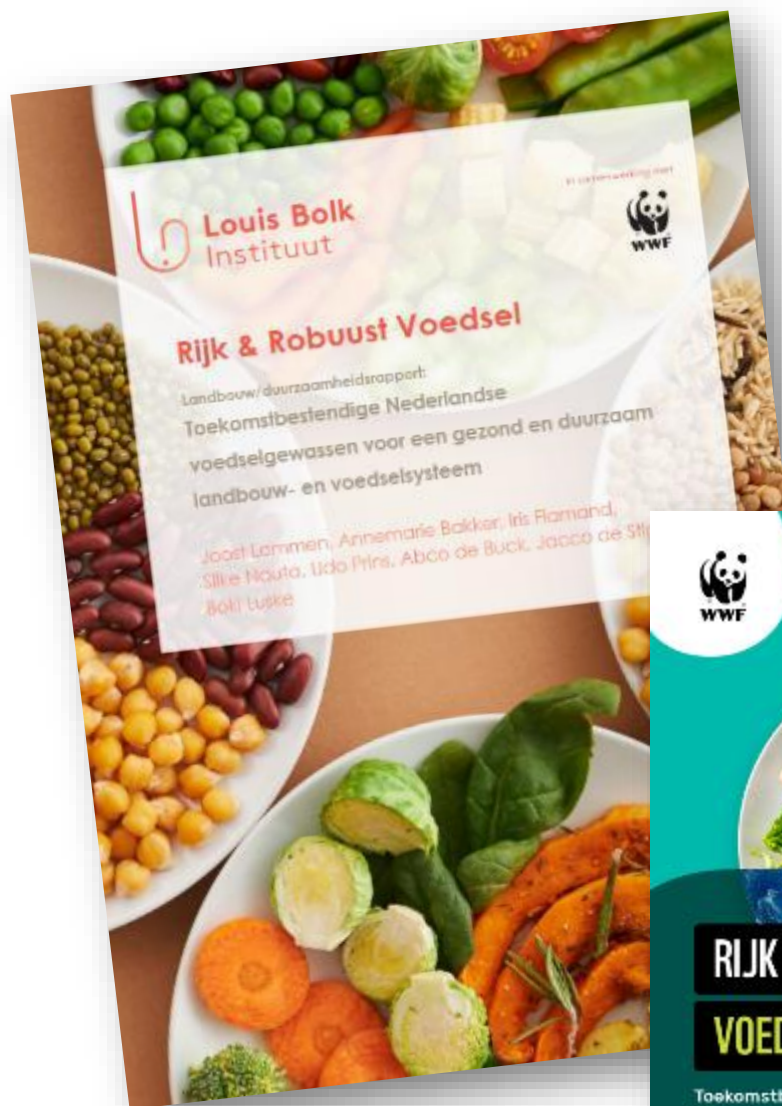
Notenatlas

STROOTMAN
LANDSCHAPSARCHITECTEN

1. Verkennende studie naar beste locaties voor notenteelt in Nederland.
2. Walnoot, hazelnoot, tamme kastanje.
3. Factsheets, kaarten, landschapsontwerpen!
4. Workshop.

Figuur 24. Kaart met gebieden met potentie voor notenteelt

ONDERZOEK RIJK & ROBUUST VOEDSEL

1. Toekomstbestendige Nederlandse voedselgewassen voor een gezond en duurzaam landbouw- en voedselsysteem.
2. Top 33: inclusief 3 soorten noten.
3. Rapport + inspiratiegids: binnenkort!

Low Food Lab:

chestnuts

This edition of the Low Food Lab, supported by WWF-NL and partners, brought together chefs, researchers, food designers and system thinkers to rediscover the sweet chestnut – not as a nostalgic forest snack, but as a resilient, multifunctional ingredient with potential far beyond the plate. From starch to sugar, root to canopy, the chestnut emerged as a symbol of biodiversity and agro-forestry.

From left to right: Jelger de l'Orme, Kaj de Jager, Jonah Koppe, Kazuya Matsumoto, Splinter Dreesmann, Guus Nelissen, Tessa van der Geer, Filip Otten, Lars Charas, Hanne van Beuningen, Marta Marszal, Noah Oudejans, Elody de Vries.

meet
the team

INNO-FONDS WWF: NOTENOLIE

1. Lars Charas van 'De Olie Bibliotheek' nu op jacht naar walnoten in Kirgizië in Fergana Vallei.
2. Verzamelen, persen en bepalen kwaliteit olie van 25-40 variëteiten inheemse walnoten (Walnotenfestival).
3. Proeverij in januari/maart 2026.

VAN N.N. NAAR NEDERLANDSE NOTEN

- Maak samen een herkenbaar merk
- ‘Nederlandse noten’ als kwaliteit
- 25 gram snackbox als promotie
- Begin bij de premium bio-markt

Samen voor een Nootplan voor Nederland!

Heeft jouw organisatie al getekend?

Nootplan voor Nederland

Working to sustain the natural
world for the benefit of people
and wildlife.

together possible™

panda.org

